

B

Bulletin Společnosti
Otokara Březiny

Jaroměřice
nad Rokytnou

Březen 2026
číslo 87

Vězeň / Otokar Březina	3
Jiří Höfer osmdesátiletý / Petr Kopejska	5
Jiří Höfer o významu Březinova díla pro budoucnost.	7
Moje cesta k objevování Jiřího Kuběny jako básníka a člověka aneb Stručná zpráva o Společenství Jiřího Kuběny / Karel Vala	9
Slovo předsedy aneb Co se chystá / Petr Kopejska	17
Březinovské setkání s Annou Pammrovou / Lenka Štraubová	20
Nová kniha o Františku Bílkovi	23
Zpráva o hospodaření SOB za rok 2025 / Lenka Štraubová.	25
Plán činnosti SOB na rok 2026	27
Program tradičního jarního výročního setkání	28
Poděkování dárcům a pomocníkům	29
Redakce	31

■ Z TVORBY OTOKARA BŘEZINY

V tvých zracích, Nejatá, jsem marně duši koupal,
jak temný oblak mlh nad kraje šíří zaleh:
kouř vlastních myšlenek mi z tvojich vůní stoupal
a vlastní krve vzdech jsem cítil ve tvých žalech.

Mé srdce třáslo se, když k tvému jsem se chýlil,
šer vlastních iluzí jsem z tebe barvou vysál
a vlastní duše hlas z tvých modliteb mi kvílil,
když na svém oltáři mi otevřelas misál.

Ros marné bohatství, jež bílý požár žehne
a v slzách ohnivých na ňadrech květů pálí,
i výheň západů, jež teplou krví šlehne,
jak z poraněných žil by stříkala ti dále,

mlh hábit kající nad nahotou tvých plání
a dusot černých dní, jež slyším z dálky cválat,
tvých stromů němý žal a smutek odkvétání
i třesoucí hlas vod a noci teskných nálad

z mé krve vyrostly. Mým snem jsou barvy žhoucí,
když z hlubin umdlených se zdviháš, smutná, jarem.
Nad výhni duše své do skelné hmoty vroucí
jsem smáčel píšťalu a vydechl tě tvarem.

A v teskném nadšení když vzlétám osvobozen
z tvých loktů vysněných, i tu se zpívám vínem,
na vlastních vinicích jež uzrálo mi v hrozen,
mou krví zahořklé a mrtvých dnů mých stínem.

Svůj hrad jsem vystavěl na mračné výši spádné,
šer vlhkých katakomb se v jeho skály vrývá
a v klenbách plačících, kde žal a ticho vládne,
zaživa zazděná má píseň nocí zpívá.

*Báseň ze sbírky Tajemné dálky, Básnické spisy (eds. Tereza Nováková,
Jiří Flaišman a Michal Kosák, vydal Ústav pro českou literaturu AV ČR,
Nadační fond Česká knižnice a Host, Praha–Brno 2021, s. 29–30)*

■ JUBILEUM

Jiří Höfer (vpravo) při rozpravě s básníkem Petrem Čichoněm (uprostřed) a autorem článku Petrem Kopejskou. Foto Zbyněk Hobza

Jiří Höfer osmdesátiletý

V květnu 2026 oslaví osmdesáté narozeniny osobnost, bez jejíž neúnavné práce, vřelého srdce a pevné víry si činnost ani samu existenci SOB nelze představit.

Jiří Höfer byl předsedou Společnosti Otokara Březiny od roku 2009 do roku 2021. A je nás mnoho, pro něž se stal jedním s nesmazatelných symbolů a hlasů březinovského světa.

S Jiřím Höferem jsem se začal pravidelněji setkávat od roku 2016, kdy jsem poprvé zavítal na březnové výroční setkání Společnosti Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou. Setkání s ním byla vždy plná porozumění, podpory, laskavého humoru a lidskosti.

Vzhledem ke svému charakteru, jasnému formování a otevřenému sdělování životních pravd pan Jiří už v roce 1968 osudově čelně narazil na iracionální a zpupnou svévoli totalitní moci, která mu znemožnila studovat a v dalších letech s ním jednala jako s nepřitelem. Nevzdal se, bojoval a zvítězil – stejně jako jeho otec pan Ferdinand Höfer.

Jiří Höfer byl a je jedním z pilířů setkávání a soužití lidí, kteří cítí potřebu nějak viditelně a srozumitelně vyjadřovat sounáležitost s dílem a životem Otokara Březiny. Lidí, kteří v hluboké úctě vzpomínají na člověka, básníka, učitele, přítele, neúnavného realizátora základních lidských hodnot, bez nichž se člověk, pokud chce život opravdu žít, a ne pouze přežívat, prostě neobejde. Esencí těchto životních hodnot je neúnavná vůle k lásce a svobodě. Dále je to tolerance k odlišnostem a k chybování druhých a s tím spojená jistota, že různě nasvícené barvy života a omyly člověka nedegradují, ale posilují a učí něčemu důležitému a cennému, k čemu by bez nich nedospěl. Je to také odvaha a nezlomné přesvědčení, že bez dobrovolné vědomé oběti není hojnosti a prosperity. Jiří Höfer tyto březinovské životní hodnoty vyzařuje, žije, předává a rozhojňuje.

Děkuji ti, Jiří! Děkuji za sebe a za Společnost Otokara Březiny. Děkuji za to, že jsi a že jsem tě mohl alespoň trochu poznat. Přeji do dalších let pevné zdraví, mnoho životní energie a elánu do dalších cest. Přeji mnoho světla Boží milosti, pokoj, lásku a svobodu.

Petr Kopejska

Jiří Höfer na jednom ze setkání Společnosti Otokara Březiny. Foto Zbyněk Hobza

Jiří Höfer o významu Březinova díla pro budoucnost

[...]

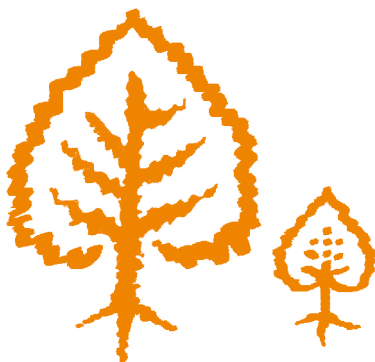
„Proč to všechno, když Otokar Březina nebyl nikdy tak populární jako mnozí jiní spisovatelé a básníci? Je to jistě proto, že dílo Březinovo směřuje člověka k respektování hodnot, na nichž stojí naše civilizace. Naše dějiny poznamenala promarněná léta dvou totalitních režimů, kdy mnozí mylně předpokládali, že se společnost podaří přetavit k lepšímu brutalitou a terorem.

Lidé si cení svobody, ale už méně vnímají odpovědnost vůči své rodině a vůči prostředí, v němž žijí. Kultivovat společenské klima, to není snadné pro nikoho. V naší národní hymně zpíváme: „... zemský ráj to

napohled! A to je ta krásná země...“ Krásná země sama od sebe nebude a žádný ráj bez práce a odpovědnosti se nepodaří. Když v mezilidských vztazích ztratíme zájem o ty, kteří žijí vedle nás, tak nás čeká jednou to, že se tady někdo pokusí udělat pořádek mečem, tak jak to známe z historie. Z historie však víme, že tato metoda nikdy k dobrému cíli nevedla.

O to víc je potřeba ocenit snahy našich učitelů o to, aby děti poznávaly Březinovu osobnost a jeho dílo. Je to důležité i proto, aby Muzeum Otokara Březiny bylo i v budoucnu ve správě lidí, kteří mají k Březinovi osobní vztah. Cílem tohoto muzea nebude nikdy byznys, ale jen cenná služba pro společnost. Všem, kteří jakýmkoli způsobem přispívali a přispívají k šíření díla Otokara Březiny, proto děkujeme a těšíme se na další spolupráci.“

Úryvek přejímáme z článku Jiřího Höfera Třicet let činnosti obnově Společnosti Otokara Březiny z Bulletinu SOB č. 77 z března 2021

Moje cesta k objevování Jiřího Kuběny jako básníka a člověka aneb Stručná zpráva o Společenství Jiřího Kuběny

V minulých dvou letech jsem byl opakovaně vyzván stávajícím předsedou SOB Petrem Kopejskou o příspěvek do Bulletinu SOB, který by přehledně (nikoli zevrubně) a všeobecně podal informaci o genezi a charakteru kulturně osvětového sdružení s názvem Společenství Jiřího Kuběny. Vazby básníka Jiřího Kuběny (31. května 1936 – 10. srpna 2017) na tvorbu a myšlenkový odkaz Otokara Březiny v rovině osobní a umělecko-inspirační jsou výsostně přesvědčivé a doložitelně „svědečné“. Tím vším se ozřejmuje skutečnost, že opravdu nadešel čas, abych odložil vlastní rozpracovanou tvorbu a přiměl se k sepsání tohoto textu, který bude dalek podobě literárněvědné studie po ose Březina–Kuběna (byť by si porovnání těchto dvou výrazných osobností české – moravské! – literatury určitě takto pojatou esej zasloužilo...).

Prozatím se pokusím alespoň předeštit věrohodnou informaci o počátcích a chronologickém vývoji uvedeného uskupení a shrnout jeho současné aktivity, přestože já sám jsem již podstoupil z centra dění a organizaci jeho akcí nechávám od roku 2023 na „těch mladších“.

I.

Na začátku by snad mohlo být vhodné a zajímavé popsat, jak se moje individuální cesta za objevování Mistra Kuběny jako básníka a člověka vyvíjela. Popravdě řečeno, během mých raných sedmdesátých a osmdesátých let jsem měl povědomí pouze o jeho zvláštním básnickém

pseudonymu, neboť samotný „občanský“ PhDr. Jiří Paukert žil jakoby za oponou disidentské literatury, mimo proud exilový či samizdatový. Veřejně se nikterak protirežimně neprofiloval, záměrně se držel jako schopný historik umění stranou, avšak psal a psal – v té době „do foroty a do šuplíku“. Jako student a začínající mladý učitel českého a anglického jazyka jsem jevil přirozený zájem o zakázanou ineditní literaturu a ve spojitosti s literárním a politickým působením Václava Havla se dobral k informacím o generaci tzv. šestatřicátníků, k nimž Paukert-Kuběna bytostně přináležel. V brněnském subkulturním prostředí padlo jeho jméno během kavárenského setkání se Zdeňkem Rotreklem, obdobným tvůrcem křesťansky kontemplativních básní, který nás upozornil na básníka Kuběnu – „přesilného křesťana“ – a z paměti vychrlil na ukázkou typicky kuběnovské verše.

Uplynulo téměř dalších dvacet let, než se mi dostalo příležitosti se s básníkem setkat osobně v letech 1997–1999 na kultovních Setkáních básníků na Bítově, která jako kastelán hradu organizoval společně s brněnským nakladatelem a literátem Martinem Reinerem. Podařilo se mi tam poloilegálně infiltrovat s Pavlem Herotem, regionálním básníkem a všeumělem z Martínkova, s nímž jsem se až do jeho předčasné smrti přátelil. Pavlík pořídil z bítovských sezení básníků spoustu fotodokumentace a nahrávek na šesti audiokazetách, jež mi rok před smrtí věnoval jako archivní materiál pro potřeby našeho Společenství. (Na jedné z nich je zachycen autentický legendární projev Jiřího Kuběny o smyslu poezie a o údělu básníka, jejího tvůrce.) V prvním desetiletí našeho věku se Jiří Kuběna snažil dokončit kompletní vydávání svého rozsáhlého díla básnického a esejistického, jež započalo už v brněnském nakladatelství Votobia a pokračovalo v nakladatelství Vetus via, které rovněž založil a editorsky řídil (ekonomicky ne zcela úspěšně) Jaroslav Erik Frič, brněnský básník, hudebník a kulturní organizátor, blízký spolupracovník a životní soupeř Kuběny z Domu pod červeným bukem ve Vranově nad Dyjí, kam jsem nepravidelně dojížděl na charismatické akce alternativní kultury v režii Erikově.

Tou dobou odešel Mistr Kuběna do penze, ale hradní byt mu byl na přímluvu prezidenta Václava Havla ponechán po čas jeho dožití. V roce 2005 se k němu přistěhoval mladý sochař a kreslíř Karel Žák, který byl Mistrovým kmotřencem, společníkem a obětavým opatrovníkem v průběhu jeho dlouhé nemoci. V tom čase se Mistr i více věnoval přednáškové a popularizační činnosti a byl zván na četná literární čtení a besedy – jenom v prostorách jemnického knihkupectví (pro místní osoby spjaté s literaturou známého jako „literární osvěžovna“) pana Ladislava Hejla z Dačic se uskutečnily minimálně tři autorská čtení Jiřího Kuběny s následnou neformální diskusí o všem možném, při nichž Mistr rezolutně postuloval svá životní kréda a umělecké zásady – například prosazování pravidelného rýmovaného verše – a horlivě je zastával v bouřlivých disputacích, kdy mu bylo opravdu nesnadné oponovat při jeho olbřímích znalostech kunsthistorických i z oborů jiných: filozofie, hudby, antic-
ké mytologie, biblistiky atd. Troufám si tvrdit, že patřil do rodu dem-
lovských sršatců, kteří svými argumenty protivníky rádi a neústupně deptali. Málokterá debata skončila tak, aby Mistr neměl poslední slovo.

Jiřího nemoc spěla k radikálnímu chirurgickému zákroku a tehdy jsem kamarádovi, básníku F. Ř. Jemnickému navrhl (možná to navrhl on mně), abychom připravili ke konci roku 2014 literárně-hudební pořad z básnického díla Jiřího Kuběny s názvem *Labuť bitovská* na jeho morální podporu v těžké životní situaci. Pořad se skládal z úvodního slova – eseje o poezii z pera F. Ř. J., výkladu Mistrova díla s názornou interpretací vybraných básní jsem se ujal já, o hudební doprovod na hand drum se postaral Ondřej Vala. Akce proběhla 28. prosince v Hejlově knihkupectví v Jemnici a její filmařsky zdařilé zpracování od Ondřeje Ferdana je snadno dostupné na YouTube. Kuběnovi se náš pořad údajně velice líbil, byť v té době procházel náročnou rekonvalescencí.

Osud nás umělecky a lidsky propojil ještě jednou a za jeho života napo-
sled, když mu bylo po osmdesátých narozeninách z podnětu vedení SOB a se souhlasem zastupitelů města Jaroměřice nad Rokytnou uděleno

v místním Lidovém domě čestné občanství města (stalo se tak s odkladem až v srpnu 2016 kvůli recidivě Jiřího nemoci). Kolegové ze SOB i sám Mistr mě oslovili, abych onu slavnostní událost vskutku velkolepé „korunovace“ tohoto po Březinovi posledního básnického vizionáře našeho regionu moderoval formou vlastního výběru a komentované interpretace básnických textů od největších tvůrčích duchů naší části Vysočiny. (V této souvislosti zde nechávám volné místo pro fantazii a odhad čtenářů tohoto článku, o které básníky se konkrétně jednalo a jakými více či méně ironizujícími poznámkami je Mistr Kuběna ohodnotil v předchozích telefonických konzultacích...)

Poté se již neslitovný osud (Jiří hovořil o řízení Božím či o návratu k nejvyššímu Otci) obměkčit nedal a básník 10. srpna 2017 nad ránem ve znojenské nemocnici zemřel. Jeho pohřeb se konal 15. srpna za nádherného letního počasí. V zaplněném bítovském kostele se celebrowala zádušní mše za přítomnosti významných hostů, z nichž bych jmenoval alespoň Ivana Havla s chotí. Nezapomenutelně pojatým panegyrikem na zesnulého vystoupil během mše jeho dlouholetý přítel, básník J. E. Frič, tou dobou již těžce churavějící. Mistrovy ostatky pak byly uloženy do provizorního hrobu na starém bítovském hřbitově přes vodu Želetavky přímo naproti hradu. Tak, jak si Jiří Kuběna přál.

II.

I za průběhu vážného vleklého onemocnění básníkovy se mezi jeho přáteli a obdivovateli vážně uvažovalo o vytvoření jakéhosi neformálního uskupení osob z převážně mladé generace, umělecky rozdílně zaměřených, které by tradovalo básníkovy dílo a vlastní autorskou tvorbou na ně volně navazovalo. Po smrti Jiřího Kuběny a následném odchodu J. E. Friče (zemřel v Brně 24. května 2019, necelé tři měsíce před svými sedmdesátými narozeninami) nabraly věci rychlý posun k založení konkrétního uměleckého sdružení ve stylu dřívějších literátských bratrstev, které hodlalo udržovat v povědomí Mistrovy památku, naplňovat

a rozvíjet jeho odkaz formou společné tvorby v zamýšleném almanachu; dále realizovat výroční setkání členů i širší veřejnosti, pokračovat v pořádání besed, literárních večerů či jen prostých přátelských návštěv.

Přípravné práce na sborníku započaly již během roku 2018, naplno se rozeběhly v roce následujícím a nezastavily je ani první covidové lockdowny. Prostřednictvím kolegy F. Ř. Jemnického jsem se blíže seznámil s již zmiňovaným Karlem Žákem, univerzálním dědicem Mistrovy pozůstalosti a držitelem autorských práv na jeho dílo, jenž se musel vystěhovat z jejich společného bytu na hradě Bítově, aby posléze zakotvil v duchovní službě jako oddaný správce fary a kostela ve Vratěně, kde zároveň působí jako laický katecheta. Tento plachý, křesťansky zanícený mladý muž mě poctil svojí důvěrou a umožnil mi přístup ke studiu písemností a částečnému roztrídění listinného fondu z Mistrovy pozůstalosti, uloženého provizorně v 32 krabicích na banány složených v parteru vratěněnské fary. Z bezpečnostních důvodů převezl Karel Žák celý fond do rodného Plumlova, aby jej předal do správy Moravského zemského archivu v Brně, odkud byl deponován do Literárního archivu Památníku národního písemnictví v Praze. Pro jeho značné vytížení v duchovní správě od něj převzal uspořádání ročenky mladší bratr Jiří Žák, básník a organizátor alternativní kultury na Olomoucku (Karel ještě stihl založit veřejný transparentní účet, z něhož byly čerpány finance na úhradu kamenických a instalačních prací ke zřízení důstojného Mistrova hrobu z leštěné mrákotínské žuly žlutavého „apollonského“ odstínu).

S určitou nadsázkou tak vzniklo základní „grémium čtyř“ jako protojádro rodícího se Společenství Jiřího Kuběny (SJK), které se rychle personálně rozrůstalo během jara 2019 jakožto zcela svobodná, rovnoprávná a liberální platforma, oproštěná od konkrétních stanov, administrativního aparátu a vnější finanční podpory, otevřená každému bez ohledu na rasu, vzdělání, umělecké vloh, genderovou orientaci, náboženské vyznání či politickou příslušnost. Naším dlouhodobým cílem zůstává

přes různá protivenství úřadů zřízení trvalé pamětní síně Jiřího Kuběny v prostoru jeho bývalého hradního bytu.

Programem SJK bylo a je udržovat živý básnický odkaz Jiřího Kuběny v povědomí široké kulturní veřejnosti a tento odkaz nadále rozvíjet vlastní autorskou tvorbou cílenou na osobnost Mistrovu a jemu podobných umělců a založit tradici literárních setkání členů a přátel SJK dvakrát v roce: v měsíci květnu pietní vzpomínkou přímo u hrobu básníka a v měsíci srpnu u příležitosti výročí jeho úmrtí, obvykle okolo 10. srpna – vždy před svátkem Nanebevzetí Panny Marie spojeným s bitovskou poutí. Setkání kuběnovců a jejich hostů bývá započato v 11 hodin zádušní mší za básníka v kapli na nádvoří bitovského hradu, odkud se po přestávce na oběd obvykle přesouváme na hradní parkán (poslední dva roky to však již byla pro neshody s vedením hradu zahrada bitovské kavárničky Kafe v obýváku), kde po celé odpoledne probíhá setkání členů SJK a jejich přátel a rodinných příslušníků v počtu asi 20–25 osob. Program setkání se profiluje ve dvou blocích básnické četby – první část bývá věnována poezii Jiřího Kuběny, druhou část tvoří volná autorská tvorba přítomných s možnou, nikoliv nutnou, vazbou na předem dohodnuté téma (např. Láska... nebo Já – víra – Bůh?). V pozdním odpoledni se kolem osmnácté hodiny scházíme ke vzpomínkové pietě u básníkovy hrobu na hřbitůvku ve stráni nad Želetavkou. Zástupci spřízněné SOB nikdy neopomenou vzdát Mistrovi hold položením věnce.

Pro některé z účastníků je dobrým zvykem prodat se rovnou od hřbitova strmou stezkou proti toku řeky k chatě pana Faissala (současného majitele objektu), na kterou Mistr často dojížděl pramičkou v sedmdesátých letech nocovat a kde vznikaly pod siluetou hradu mnohé jeho verše. Skupinka těch „skalních“ zde zůstává zpravidla přes noc v družné zábavě a pokračující poetické férii.

Tímto jsem zprávu o průběhu srpnových básnických setkání vyčerpал, ale rád bych se ještě k čtenářům obrátil s informací o naší – zdá se, že první a poslední – reprezentativní tiskovině v podobě ročenky s názvem

Kuběňův Bítov 2019 (Sborník Společenství J. Kuběny), která vznikala sice zdlouhavě, ale s láskou a upřímným zaujetím všech přispěvovatelů – jak členů, tak sympatizantů Společenství. Jde o pozoruhodný kolektivní samizdat zhotovený doslova rukodělně v počtu padesáti kusů pod redakcí mojí a „gremiálního“ kolegy Valeriána Klabana. Drze si troufám tvrdit, že nejde o literární kuriozitu, nýbrž o vysoce raritní literárně-výtvarný materiál, v kontextu novodobé české literatury ojedinělý. Sborník lze zapůjčit v knihovně Muzea Otokara Březiny v Jaroměřicích či si jej vyžádat v elektronické podobě od členů SJK, pokud jsou jeho majiteli. Následkem počínající covidové pandemie byl *KB 19* rozšířen až po 15. srpnu 2020 a k vydání dalšího ročníku již nedošlo kvůli proticovidovým zdravotním opatřením a určitému ochabnutí vůle pokračovat v započatém díle, poněvadž se mezi námi nenašel nikdo ochotný, aby se redakční přípravy dalšího ročníku ujal.

Na závěr nemohu tuto zprávu zakončit jinak než částečným výčtem většiny členů SJK – zakladatelů a přispěvovatelů do programové skladby Kuběňových Bítovů – a zpětně jim hluboce poděkovat za ne vždy snadnou, ale nesmírně inspirativní spolupráci.

Je dobrým zvykem uvádět nejprve osoby ve zralejším věku, takže výčet musím otevřít doyenem Jiřím Škodákem, malířem a galeristou ve Vranově nad Dyjí, sebe pomímám a v galerii raných padesátníků uvádím dvě jména již etablovaných umělců, a to Petra Čichoně – básníka, prozaika, hudebníka a redaktora (k poznání jeho vazeb k Bítovu doporučuji skvělý rozhovor s ním vedený a otištěný v *KB 2019*) – a šumpersko-jihlavského básníka, výtvarníka a performerera Aleše Kauera. Generaci čtyřicátníků zastupují Valerián Klaban – spoluredaktor almanachu *KB 2019*, básník a propagátor alternativní kultury –, znojemský básník Radovan Šoba, historik a literát Sixtus Bolom-Kotari, vysokoškolská pedagožka Martina Bolom-Kotari, sochař a výtvarník Karel Žák a... málem bych zapomněl na básnířku, výtvarnici a učitelku Martu Veselou Jirousovou. Nejsilněji je zastoupena skupina třicetiletých, nadějně tvůrčích a společensky

čínorodých básníků hlavně z Olomoucka: básničkami Terezou Šustkovou a Klárou Machů, básníkem a překladatelem Jiřím Žákem (všichni tři jmenovaní jsou velmi agilní v městském kulturním prostoru pořádáním pravidelných literárních večerů a besed, jako je Domácí básnění), opomenout nelze rozhodně jemnického spolurodáka, básníka a esejistu F. Ř. Jemnického. Nejmladší věkovou vrstvu mezi dvaceti a třiceti lety představují básnička a výtvarnice Cosima B. Jánská (svými akvarely v podstatě ilustrovala celý sborník *KB 2019*) a v Praze usedlý Tim Postovit, svérázný básník, slamer a vynikající překladatel.

Pokud jsem na někoho záslužného pro vznik almanachu a pokračování aktivit kubénologických zapomněl, pak je mi to upřímně líto a omlouvám se.

Nuž tedy: „Pozdvihněte svoje srdce“ k příštímu setkání SJK v májovém čase u hrobu Mistrova.

Karel Vala

Karel Vala (* 1956 v Jemnici), bývalý středoškolský a vysokoškolský učitel češtiny a angličtiny (zejm. v Telči a Jihlavě), básník, překladatel (z angličtiny a srbštiny) a vykladač poezie, organizátor básnických večerů a čtení. Je mj. autorem disertační práce Vztah literárního centra a periferie (1992). Vydal bibliofilii Kniha HAIKU (2006) či skripta Třináct moderních srbských básníků česky (Univerzita v Niši 2019), k tisku připravil překlad knihy Moudrost Východu.

Zájemci o PDF sborníku Kuběňův Bítov 2019 jej mohou kontaktovat na e-mailu: morskavlk@seznam.cz. Pořad Labuť bítovská lze najít na tomto odkazu: <https://www.youtube.com/watch?v=BiLHJ9e4CIs&feature=youtu.be>

Slovo předsedy aneb Co se chystá

S vědomím toho, že jsem byl opětovně zvolen do funkce předsedy Společnosti Otokara Březiny, jsem osobně navštívil některé důležité instituce, které se SOB spolupracovaly v minulosti nebo o nichž jsem se domníval, že by je případná spolupráce mohla zaujmout. Smysl a cíl těchto snah je přitom formulován už v našich stanovách:

1. Sdružovat a získávat přátele díla Otokara Březiny a usilovat o to, aby se ve společnosti stále více uplatňoval jeho vliv a odkaz filozofický, mravní, sociální a humanitní.
2. Morálně a materiálně podporovat bádání a studium básníkovy díla a jeho přátel.
3. Šířit a prohlubovat znalost díla a života Otokara Březiny a významných osobností, které se věnují badatelské a sběratelské práci a byly inspirovány jeho dílem.
4. Spravovat vybavení původního bytu Otokara Březiny v Muzeu Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou a movité věci, dokumenty, rukopisy, knihy a výtvarná díla, které tomuto muzeu darovali dědicové a přátelé básníka.
5. Spravovat specializovanou studijní knihovnu Otokara Březiny, která je součástí veřejných knihoven, a podle možností ji doplňovat. Součástí této knihovny je archiv, videotéka a fonotéka z pořadů a akcí SOB a jejích členů.

V lednu 2026 jsem proto navštívil pana Michala Stehlíka, ředitele Muzea literatury (Památníku národního písemnictví) v Praze. S ním jsem jednal hlavně o možnosti vytvořit archivní evidenční základ expozice Muzea Otokara Březiny, z něhož vzejde přírůstková kniha, na jejímž základě se budeme moci zaregistrovat do Centrální evidence sbírek (CES). Tím bychom mohli v budoucnu dosáhnout na zdroje, k nimž nyní přístup nemáme.

Člen SOB Roman Rogner se uvolil pracovat přímo v jaroměřickém muzeu na archivaci a evidenci, jakož i na tvorbě přírůstkové knihy. Vše by měla zastrešovat smlouva o dílo, kterou připraví Michal Stehlík se svým týmem a jejíž součástí bude jak vymezení a struktura vzájemné spolupráce mezi Muzeem literatury a SOB, tak konkrétní parametry projektu včetně odměny a proškolení Romana Rognera.

V Brně jsem se setkal s předsedou Společnosti Josefa Mahena, panem Jiřím Poláčkem. Mluvili jsme mimo jiné o stavu spolků u nás, jejich přínosu pro společnost, zájmu lidí o členství v nich a o jejich (tedy naší) budoucnosti. Děkuji panu Poláčkovi za skvělou konzultaci, názory, vzpomínky i za odhodlání pustit se znovu do práce.

Velmi plodná schůzka proběhla v Ústavu pro českou literaturu Akademie věd České republiky v Praze, kde ze společného jednání s pracovníky tamějšího edičního a textologického oddělení panem Michalem Kosákem a Jiřím Flaišmanem (oba se edičně podíleli na posledním vydání Březinových *Básnických spisů* v České knižnici z roku 2021), Danielou Iwashitou a Eliškou Müllerovou (mj. editorkami Korespondence Jakuba Demla, jež zahrnuje i svazek dopisů s Březinou; obě se podílejí též na vzniku databáze Demlových a Březinových dopisů) vzešel rámcový návrh naší spolupráce pro následující roky. Blíží se totiž doba, kdy by se mohla uskutečnit další mezinárodní konference. V roce 2028 si připomeneme 160. výročí básníkovy narození, zároveň 25. března 2029 uplyne přesně sto let ode dne, kdy Otokar Březina odešel. V letech 2027–2030 by se proto mohla uskutečnit řada akcí, které by opět více přitáhly pozornost odborné i laické veřejnosti k tomu, k čemu se SOB ve stanovách zavázala a co stráží a podporuje.

Zmínění pracovníci Ústavu pro českou literaturu se shodli na dalších krocích, které shrnul v e-mailu z 27. ledna 2026 zástupce ředitele ústavu Michal Kosák. V součinnosti s PNP a Janem Wiendlem z Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK by se především rádi zapojili do přípravy konference v roce 2029. Pro konferenci chtějí nabídnout

příspěvky k ediční problematice, ale také osloví další kolegy z jiných oddělení ÚČL, z dalších institucí a spolupracovníky ze zahraničí.

Této konferenci by měl předcházet jednak odborný workshop (při příležitosti výročí v roce 2028), jednak již od roku 2027 popularizační program (literární pořady, rozhlasový program, doplnění zdrojů pro web SOB, přednášky k databázi dopisů atd.). V roce 2030 by mělo následovat vydání sborníku. O finanční podporu tohoto záměru ústav požádá už letos v říjnu v programu podpory regionální spolupráce Akademie věd.

Zpráva od Michala Kosáka mne velmi potěšila a vidím v ní skvělou východzí pozici pro další objevné studie a vhledy do díla a života Otokara Březiny.

Děkuji také za inspirativní a pro mne poučná jednání s panem Janem Wiendlem z Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK Praha i s ředitelem Moravské zemské knihovny v Brně panem Tomášem Kubíčkem. Oba přiloží ruku ke společnému dílu buď přímou účastí, nebo oslovením dalších lidí, kteří by se mohli zapojit.

V neposlední řadě děkuji hejtmanovi kraje Vysočina panu Martinu Kuklovi za vlídné přijetí a přislíbení podpory v našich případných projektech.

Věřím, že jak mezinárodní konference, tak další akce, které budou nějak souviset s oběma výročími Otokara Březiny, budou jen začátkem a novým impulsem pro další bohatý život jeho díla i odkazu lidského a uměleckého.

I díky výše popsaným setkáním se domnívám, že můžeme do bližší i vzdálenější budoucnosti hledět s radostí a nadějí. Tu čerpáme také z vědomí, že to, co se zakořenilo hluboko v lidských srdcích, má už parametry Věčného.

Petr Kopejska, předseda SOB

Březinovské setkání s Annou Pammrovou

Vloni 13. září uplynulo již 157 let od narození Václava Jevavého – básníka Otokara Březiny. Předešlé podzimní setkání zhatily hrozící povodně, proto jsme s obavami sledovali vývoj počasí, ale tentokrát vše dopadlo dobře. I když v sobotu 13. září dopoledne v Jaroměřicích drobně poprchávalo, u hrobu básníka se sešlo hojně účastníků z řad členů i příznivců Společnosti Otokara Březiny. Promluvu přednesl pan Jiří Höfer, místopředseda SOB, poté byly položeny květiny na hrob k uctění básnickovy památky.

Od 11 hodin program pokračoval v muzeu. V prostoru knihovny zazněla kytara a zpěv písničkářky Barbory Havláskové v pořadu *Poezie v tónech*.

Jiří Höfer promlouvá u hrobu Otokara Březiny. Foto Roman Rogner

Vystoupení Heleny Pernicové, předsedkyně Společnosti Anny Pammrové.
Foto Roman Rogner

Odpolední program se přesunul do hotelu Opera. Ve 14 hodin zde začal komponovaný pořad s názvem *Vy půjdete na Parnas a já na poušť*, věnovaný spisovatelce, básnířce a filosofce Anně Pammrové, dlouholeté básníkově přítelkyni. Vloni v červnu uplynulo od jejího narození 165 let a 19. září osmdesát let od jejího úmrtí. Pořad přiblížil poezii Anny Pammrové a vzájemnou korespondenci s Otokarem Březinou (těmto tématům jsme věnovali i zářijový *Bulletin* č. 86 – pozn. red.).

V pořadu vystoupily čtyři ženy, které se věnují odkazu Anny Pammrové. Na úvod promluvila paní Helena Pernicová, předsedkyně Společnosti Anny Pammrové, o spisovatelčině životní pouti, která nebyla snadná ani příliš radostná. S poezií Anny Pammrové nás blíže seznámila Michala Mikolášiková, autorka disertační práce *Za dveřmi pokoje*, a rovněž přečetla úryvky z řady básní. Vzájemným dopisům, které si Pammrová vyměňovala s Březinou, patřilo závěrečné vystoupení badatelky a editorky Elišky Müllerové a Daniely Iwashity z týmu pro výzkum korespondence Jakuba Demla Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

Michala Mikolášiková a její přednáška o básních Anny Pammrové. Foto Roman Rogner

Ještě jednou velké díky všem přednášejícím ženám – jak symbolické pro téma Anna Pammrová, která svým důrazem na ženskou otázku předešla svou dobu.

Lenka Štraubová

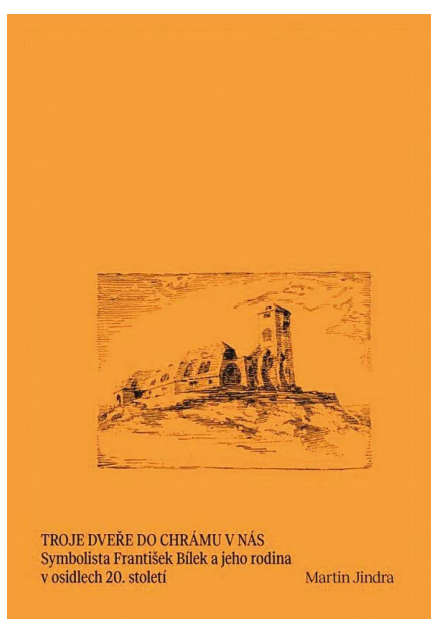
*Další fotografie a aktuality najdete na webových stránkách Muzea Otokara Březiny:
<https://www.otokarbrezina.cz/tradicni-podzimni-setkani-spolecnosti-otokara-breziny/>*

Nová kniha o Františku Bílkovi

JINDRA, Martin:

Troje dveře do chrámu v nás. Symbolista František Bílek a jeho rodina v osidlech 20. století.

GHMP a ÚSTR 2025, 360 stran.

Ačkoliv tvorbě a zčásti i životu nejvýznamnějšího symbolisty v českém výtvarném prostředí Františka Bílka bylo dlouhodobě věnováno mnoho pozornosti, umělcova rodinná historie, odvíjející se na pozadí třeskatého 20. století, zůstávala doposud stranou odborného zájmu o „bílkovskou tematiku“. Tohoto dluhu se ujal autor této publikace, který v průběhu deseti let uskutečnil detailní výzkum v tuzemských i zahraničních archivech. Výsledkem je podrobně

zpracované téma osudů Bílkovy rodiny.

Čtenář je od prvních stránek vtažen do příběhu sochařova syna Františka Jaromíra Bílka, mladého nadaného kumštýře, který se na prahu dospělosti podvolil otcově autoritě a začal se připravovat na duchovenskou dráhu. Otcova smrt v říjnu 1941 nasměrovala Františka Jaromíra Bílka k milovanému divadlu; rozčarování z poválečné revoluční divadelní reality a kontroverze s ministrem Zdeňkem Nejedlým do emigrace.

Zatímco František Jaromír Bílek prožil třetinu života v Jižní Americe, jeho sestra Berta Mildová-Bílková se musela po komunistickém převratu v roce 1948 vyrovnávat se změněnou realitou nedemokratického Československa. Po otci podědila vztah k výtvarnému umění, matka,

po jejímž boku prožila až na krátké pauzy skoro celý život, pro ni byla především ochránkyní rodinného zázemí. Přes mnohé vnější překážky, ztrátu domova i tíživé okamžiky v osobním životě dokázala soustředěnou neúnavnou vůlí pečovat o umělecký odkaz svého otce a věnovat se službě druhým. „Tato drobná, vzpřímeně se držící paní s dětsky zářícíma očima dokázala, že malé činy jejího všedního života se rozrostly ve strhující proud,“ zaznělo v jednom z nekrologů v únoru 1971.

V závěrečné části se autor vrací k osobě Františka Bílka, aby se zaměřil na nové poznatky týkající se okolností, jež ovlivnily v posledním období umělcova života některá jeho stěžejní díla i jeho samotného. Sochař v ústraní jihočeského Chýnova bolestně prožíval vzestup nacismu. Podrobně a nově jsou zpracovány poslední roky Bílkova života i jeho specifické postavení mezi protektorátními výtvarnými umělci. Vůbec poprvé jsou systematicky zpracovány souvislosti, které osvětlí odstranění Bílkova bronzového *Mojžíše* během nacistické kampaně proti „židovským“ sochám. Z pohledu historika umění jsou popsány Bílkovy nekonvenční realizace pomníků padlých, které v samostatné kapitole profesor Jan Royt zasadil do širšího kontextu zřizování pomníků a památníků padlých v oblastech s převažujícím německým nebo českým obyvatelstvem.

Autorská anotace

Zpráva o hospodaření SOB za rok 2025

Příjmy

Společnost získala od města Jaroměřice nad Rokytou dotaci 79 900 Kč, částka byla použita na provoz budovy muzea a činnost SOB.

Na přeplatcích za spotřebované energie jsme obdrželi 16 237 Kč, proti tomu jsme měli nedoplatek 5211 Kč za spotřebu vody. Bylo to způsobeno závadou na potrubí, závada byla odstraněna.

Členské příspěvky byly vybrány ve výši 16 200 Kč, tj. téměř o 10 000 Kč více než v roce 2024. Příčinou je zvýšení poplatku na 250 Kč za rok a zároveň zlepšení platební kázně členů (zaplatilo 65 členů, tj. o 20 více než v roce 2024; stále je to však jen jedna třetina z celkového počtu 226 členů).

Děkujeme všem dárcům, kteří přispěli celkovou částkou 28 400 Kč. Bez této pomoci by nebylo možné zajistit činnost SOB a chod muzea. Získali jsme též 40 000 Kč od Nadace ČEZ, z projektu Podpora regionů, na zajištění výplat průvodkyň v muzeu. Firma DVD Jaroměřice nad Rokytou nám věnovala částku 10 000 Kč určenou na uspořádání Muzejní noci. Finance jsme použili na zajištění programu a na nákup zahradního nábytku.

Seznam všech našich dárců uveřejňujeme na webových stránkách SOB a pravidelně uvádíme v *Bulletinu* (viz i zde na s. 29–30).

Na vstupném do muzea bylo vybráno 35 935 Kč, což je o 13 000 Kč více než v roce 2024. Nárůst je způsoben jednak zvýšením vstupného (plné 80 Kč, snížené 50 Kč), jednak nárůstem návštěvnosti: do muzea přišlo 600 platících návštěvníků.

Prodej knih v ceně 5840 Kč byl na stejné úrovni jako v roce 2024.

Doplnění pokladny – 26 000 Kč.

Příjmy celkem – **258 512 Kč.**

Výdaje

Největší výdajovou položkou je provoz muzea – 71 328 Kč (plyn, voda, elektřina). Částku 3588 Kč jsme zaplatili za internet. Tyto položky hradíme z dotace města Jaroměřice nad Rokytnou.

Provoz muzea zahrnoval i odměny průvodkyním ve výši 69 188 Kč (na tento výdaj nám Nadace ČEZ poskytla 40 000 Kč).

Vydávání *Bulletinu SOB* stálo 12 138 Kč. Snažíme se apelovat na členy, aby nám pro zasílání *Bulletinu* poskytli e-mailový kontakt, poštovné se stále zdražuje.

Na činnost SOB jsme vydali 29 362 Kč, kromě drobných výdajů jsme museli zakoupit novou tiskárnu a zajistit přechod našeho PC na Windows 11.

Nakoupili jsme knihy v ceně 1310 Kč.

Za kulturní pořady jsme vydali 14 506 Kč, šlo o vernisáže, Muzejní noc, Víkend otevřených zahrad, koncert, setkání s hercem Miloslavem Mejzlíkem a běžná setkání SOB.

Za vedení účtu v ČSOB jsme zaplatili 2651 Kč.

Převod hotovosti do pokladny – 26 000 Kč.

Výdaje celkem – **230 071 Kč.**

Celkový stav financí

Stav na běžném účtu k 31. 12. 2025 – 148 279,68 Kč.

Stav pokladny k 31. 12. 2025 – 10 372 Kč.

Celkem k 31. 12. 2025 – **158 651,68 Kč**

Společnost v roce 2025 hospodařila se **ziskem** ve výši **28 440,87 Kč.**

Vedla a zpracovala Lenka Štraubová

Plán činnosti Společnosti Otokara Březiny na rok 2026

- **Sobota 21. března** – tradiční výroční setkání členů a příznivců SOB v Jaroměřicích
- **Pátek 15. května** – Muzejní noc v Muzeu Otokara Březiny, začátek v 18.00, program bude upřesněn (pořádá SOB)
- **Sobota 16. května** – jednodenní zájezd „K Březinovu kameni“ (Petr Kopejska a SOB), program bude upřesněn
- **Sobota a neděle 13. a 14. června** – Víkend otevřených zahrad (Veronika Zlatušková, Vladislav Vejtasa), program bude upřesněn
- **Čtvrtek 9. července 17.30–18.30** – beseda pro veřejnost s předsedou SOB Petrem Kopejskou „Co chcete vědět o Muzeu Otokara Březiny a o SOB, a nevíte, kde a jak se na to zeptat?“
- **Pátek 10. července 19.30–21.00** – muzikoterapie v Muzeu Otokara Březiny (Petr Kopejska)
- **Pátek 21. srpna od 18.00 hodin** – recitál Fany Fanése v Muzeu Otokara Březiny
- **Sobota 12. září** – tradiční výroční setkání členů a příznivců SOB v Jaroměřicích se slavnostním programem (Petr Kopejska a kolektiv SOB), program bude upřesněn
- **Druhá polovina září** – třetí ročník vědomostní soutěže žáků ZŠ Otokara Březiny Počátky a ZŠ Otokara Březiny Jaroměřice nad Rokytnou v Počátkách. Soutěž proběhne v Počátkách. Podrobnosti zatím nejsou známy
- **Předběžně sobota 12. prosince 2026** – adventní setkání v Muzeu

Sestavil Petr Kopejska a výbor SOB

■ OZNÁMENÍ / POZVÁNKY

Společnost Otokara Březiny
ve spolupráci s Městem Jaroměřice nad Rokytnou
vás srdečně zvou na

Tradiční jarní výroční setkání

Program

- 10.15 – pietní akt u hrobu básníka, promluva Petr Kopejska
- 11.00–12.00 – vernisáž výstavy grafika Petra Bendy
Světlo proměněné, hudební doprovod Petr Hudeček – housle;
Lenka Šťastná – klávesy (Muzeum Otokara Březiny)
- 13.00–14.00 – výroční členská schůze SOB (hotel Opera)
- 14.30–16.00 – promítnutí filmu Libora Smejkal *Úděl a bolest
Jakuba Demla* (hotel Opera)

Společnost Otokara Březiny vás zve
do Muzea Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou

na výstavu grafik a akvarelů
třebíčského grafika a pedagoga

Petra Bendy

SVĚTLO PROMĚNĚNÉ

Vernisáž 21. března 2026 v 11.00
Výstava potrvá do 22. července 2026

Poděkování těm, kdo nám v roce 2025 přispěli a pomohli

Finanční dary

Město Jaroměřice nad Rokytnou – 79 900 Kč

Nadace ČEZ – 40 000 Kč

Dřevozpracující výrobní družstvo Jaroměřice (DVD) – 10 000 Kč

Pekařství Malena – pečivo

Vladislav Motýl – 5000 Kč

Ing. arch. Michal Zlatuška – 4000 Kč

Hotel Opera – 2000 Kč

MUDr. Xenie Preiningerová – 1000 Kč

Lékárna Jaroměřice – 1000 Kč

Hynek Bednář – 1000 Kč

MUDr. Petr Dvořák – 750 Kč

Milan Kerber – 750 Kč

Jakub Zejda – 750 Kč

Paní Šebková – 700 Kč

Kadeřnictví Jana – 200 Kč

Naturalenka – 200 Kč

Jan Chlubna – 200 Kč

Jana a František Dvořáčkovi – 200 Kč

paní Nedbalová – 250 Kč

paní Haisová – 200 Kč

Užitečná pomoc

Vladislav Vejtasa – údržba zahrady a pomoc při akcích

Dana Novotná – čalounické práce

Helena Hortová – tisk *Bulletinu*, ostatních materiálů, daňové poradenství

Josef Tůma – technická výpomoc

Roman Rogner – webové stránky a Facebook

Veronika Zlatušková – tvorba plakátů a PR

JUDr. Karel Trojan, CSc., advokát – právní poradenství

Děkujeme všem dárcům a pomocníkům za jejich laskavá a vřelá srdce
a doufáme, že nám i v roce 2026 zachovají přízeň!

Petr Kopejska, předseda SOB

Pořad písničkářky Barbory Havláskové Poezie v tónech zazněl v knihovně Muzea Otokara Březiny 13. září 2025 (viz s. 20). Foto Roman Rogner

■ REDAKCE

Prosíme autory, aby delší příspěvky zasílali k redakci s předstihem, abychom mohli zajistit kvalitní redakční zpracování. Uzávěrka pro příští číslo je **31. července 2026**. Později (nejpozději však do poloviny srpna) můžeme zařadit pouze krátké aktuální zprávy. Autory též prosíme, aby v článcích uváděli přesné citace i jejich zdroj ve formátu, který používáme i v tomto čísle *Bulletinu*.

Daniela Iwashita a Eliška Müllerová (vpravo) z Ústavu pro českou literaturu AV ČR hovoří o příběhu a pramenech korespondence Anny Pammrové a Otokara Březiny (viz s. 21). Foto Roman Rogner

B

Bulletin vydává výbor SOB v Jaroměřicích nad Rokytnou,
Březinova 46, 675 51, IČO 44065841.

Kontakt: kopejska@gmail.com,

studijniknihovna@otokarbrezina.cz

Číslo účtu SOB 226798166/0300

www.otokarbrezina.cz

Toto číslo sestavil Petr Kopejska a Daniela Iwashita

Příspěvky Petr Kopejska, Karel Vala, Lenka Štraubová
a výbor SOB

Redakce a korektury Dobrá čeština

Grafický návrh a úprava Magdalena Martinovská

Tisk Helena Stejskalová a Helena Hortová